

Апел за одбрану правног поретка СПЦ (упућен на потписивање српским правницима у Отаџбини и расејању)

*„Сав Сабор рече: ...сајласношћу свакоја йосебно
и свију укуйно мора се чувайи црквени йоредак.“*
(2. правило Картагенског сабора)

„Правда држи земљу и градове.“
(Српска народна изрека)

Одлуком Светог Архијерејског Сабора, да „већином гласова трајно разреши дужности епархијског архијереја епископа Артемија“, са којом је српска јавност упозната посредно – преко Саопштења Светог Архијерејског Сабора објављеног на сајту Информативне службе СПЦ (www.spc.rs), озбиљно је угрожен правни поредак Српске Православне Цркве. Поштовање црквеноправног поретка је услов очувања јединства Цркве и као општа обавеза свих чланова Цркве, прописана је 2. правилом V–VI Васељенског сабора. Подсећамо, да су се у својеручно написаној и јавно положеној заклетви сви наши епископи на дан хиротоније обавезали, да ће чувати свете каноне и да неће предузимати радње које су противне канонском поретку Цркве. Истовремено, речи учитеља Цркве опомињу верни српски народ, да је „нейраведно, недоуустиво, ружно од људи блајочесийивих да ћуће када се дрско нарушавају закони Госйодњи, када се насйоји да се образложи обмана и зла йрелесй“ (Св. Мелетије Исповедник).

Одлуком Светог Архијерејског Сабора о трајном разрешењу дужности епархијског архијереја Епископа рашко–призренског Артемија (Радосављевића) повређен је читав низ црквеноправних норми, садржаних како у светим канонима тако и у Уставу СПЦ, као највишем организационом акту наше Помесне Цркве.

Реч је, пре свега, о чл. 111 Устава СПЦ, у коме се прописују случајеви у којима „Епархијског Архијереја може Свети архијерејски сабор са управе уклонити“. Устав предвиђа четири таква случаја: канонска осуда, доказана немоћ, престанак једног од услова који се захтевају код избора Архијереја (држављанство, школска спрема и др.) и оправдана молба за пензију коју подноси сам Архијереј. Ова четири таксативно предвиђена услова не представљају ништа друго него изузетак од општег канонског правила, по коме је епархијска служба епископа доживотна (9. правило III Васељенског сабора, 16. правило IX Помесног сабора, 3. правило Кирила Александријског). Дакле, *ratio legis* одредбе чл. 111 Устава СПЦ је санкционисање доживотног карактера епархијске службе сваког епископа. Како се у црквеном, као и у државном праву, сваки изузетак од правила рестриктивно тумачи, то је уклањање епископа са управе над епархијом од стране Светог Архијерејског Сабора могуће само у Уставом наведеним случајевима, и ни у једном другом. Да ли су се приликом „разрешења“ Епископа рашко–призренског Артемија стекли неки од Уставом прописаних услова?

У Саопштењу објављеном на сајту Информативне службе СПЦ не наводи се да је Свети Архијерејски Сабор расправљао о физичкој способности Епископа рашко–призренског Артемија да управља повереном Епархијом, нити да је Сабор

утврдио да је на страни епископа Артемија накнадно изостао један од услова који се захтевају код избора епископа. Такође, у Саопштењу се не помиње ни то да је епископ Артемије поднео Сабору молбу за пензионисање. И најзад, да ли Одлука Светог Архијерејског Сабора, да „већином гласова трајно разреши дужности епархијског архијереја епископа Артемија“, може да се квалификује као „канонска осуда“ из чл. 111 Устава?

Канонска осуда подразумева постојање пресуде о канонској кривици архијереја, коју доноси Сабор, као највиши судска инстанца у СПЦ, када на основу чл. 69 тач. 27 Устава суди архијерејима за канонске кривице. У случају Епископа рашко–призренског Артемија не може бити говора о канонској осуди, јер против њега и није вођен црквеносудски поступак.

Канони изричито прописују да црквеносудски поступак против епископа започиње подношењем „Сабору свих епископа“ тужбе, која мора бити јавна и поткрепљена доказима (6. правило II Васељенског сабора, 132. и 133. правило Картагенског сабора). Туженом епископу се оставља рок од тридесет, односно шездесет дана (уколико у претходном року оправдано није могао да прими тужбу) за припрему одговора на тужбу (19. правило Картагенског сабора).

У тзв. поступку утврђивања канонске одговорности епископа Артемија, од стране Синода и Сабора грубо су прекршене све наведене процесне црквеноправне норме. Синод је 11. фебруара 2010. г. „покренуо поступак за оцену канонске одговорности“ Епископа рашко-призренског Артемија, „у првој инстанци“, иако није постојала јавна, писана и доказима обезбеђена тужба; тзв. „опширни и документовани извештај Светог Синода“ (наведено према Саопштењу Светог Архијерејског Сабора) уручен је епископу Артемију три дана пре заседање Сабора, чиме му је ускраћено елементарно право на одбрану, озбиљно угрожено већ тиме што је противно Уставу СПЦ (чл. 111) пре тога уклоњен са управе над Епархијом. Због свих ових тешких противканонских процесних недостатака тзв. „опширни и документовани извештај Светог Синода“ не може имати карактер канонски ваљане Тужбе. (Садржину овог документа у погледу могућих процесних и чињеничних недостатака могуће је оспоравати тек када буде доступан јавности.) У овом случају важи старо римско правно правило *Quod (ab) initio vitiosum est, non potest tractu temporis convalescere* или речју Валтазара Богишића: „Што се грбо роди, вријеме не исправи“. Следствено, тамо где није било тужбе не може бити ни „канонске осуде“.

Наведене чињенице указују, да је Одлука Светог Архијерејског Сабора о трајном разрешењу Епископа рашко–призренског Артемија дужности епархијског архијереја противна чл. 111 Устава СПЦ, јер пре доношења ове Одлуке није био испуњен ни један од прописаних услова за престанак епархијске службе.

Одлука Светог Архијерејског Сабора о трајном разрешењу епископа Артемија донета је прегласавањем, противно Уставу СПЦ, због чега је у Саопштењу и изостало навођење њеног канонско–уставног основа. Свети Архијерејски Сабор не може некаквом „већином“ одлучивати мимо светих канона и Устава СПЦ, јер у Цркви Истина није у аритметици, већ у Духу (Јн. 16, 12-13). Зато апелујемо на Оце Архијереје, да због очувања канонског поретка Цркве, на ванредном заседању Сабора пониште Одлуку о трајном разрешењу Епископа рашко–призренског Артемија, као и претходну противуставну Одлуку Синода о именовању администратора за Епархију рашко–призренску. Правна природа наведене Одлуке Светог Архијерејског Сабора није препрека њеном поништењу, јер се не ради о судској пресуди која има карактер *res iudicata* (пресуђене ствари),

већ о управном акту подложном променама. Само после тога могуће је покренути канонски ваљан црквеносудски поступак, у коме би Епископу рашко–призренском Артемију било омогућено право на одбрану и правично суђење. Тиме би се поништиле тешке последице које је у Цркви произвео тзв. поступак за оцену канонске одговорности Епископа рашко–призренског Артемија, који је по свим својим обележјима, а нарочито по позицији оптуженог, који се сматрао дифамним (нечасним), подсећао на средњовековни римокатолички кривични поступак. У супротном, владика Артемије ће бити тек прва жртва оваквог беспоретка, јер ће исто страдање задесити све оне који буду слушали заповест светих канона, насупрот вољи гласачких већина.

Апел за одбрану правног поретка СПЦ упућен је свим српским правницима, у Отаџбини и расејању, који бригу за Српску Цркву и српски народ претпостављају свим другим бригама. Окупљајући се око овог **Апела**, ми српски правници се не окупљамо око личности владике Артемија, већ око Цркве Св. Саве, њених канона и Устава, јер речју знаменитог српског правника: „Не суди се по примјерима, него по правилима“. Овим **Апелом** показујемо да је међу нама жива висока правна свест Душановог законика и мајке Јевросиме, те да ћемо се увек борити „да судије суде по закону.... а да не суде по страху од царства ми“ и да не буде „ни по бабу ни по стричевима, већ по правди Бога истинога“.

Потписивањем **Апела за одбрану правног поретка СПЦ** отпочиње се са формирањем Иницијативног одбора српских правника, чији ће први задатак бити брига за очување правног поретка и јединства Цркве, као и заштита права пред судовима свих оних чланова СПЦ који пострадају због исповедања Вере Отаца.

На Духовски понедељак, 2010. г.

Потписници:

мр Зоран Чворовић, асистент Правног факултета у Крагујевцу
Слободан Драгутиновић, адвокат из Параћина
Александар Жикић, адв. приправник из Параћина
Жељко Жугић - Которанин, дипл. правник из Београда
Новица Јевтић, адвокат из Параћина
Родољуб Лазић, адвокат из Београда
Ангелина Марковић, дипл. правник Београд
проф. др Марко Павловић, редовни професор Правног факултета у Крагујевцу
проф. др Милан Петровић, редовни професор Правног факултета у Нишу
Радмила Симић, адвокат из Крагујевца
мр Соња Спасојевић, асистент Правног факултета у Крагујевцу
Бранислав Тапушковић, адвокат из Београда
академик проф. др Коста Чавошки, редовни професор Правног факултета у Београду

Сви правници који желе да потпишу **Апел за заштиту правног поретка СПЦ** могу то урадити електронским путем на сајту: www.borbazaveru.info